

Maarit Mykkänen

YÖKYLÄ VANHEMMUUDEN TUKENA

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaaliala

Maaliskuu 2010

TIIVISTELMÄ

Yksikkö Sosiaaliala Ylivieskan yksikkö	Aika Maaliskuu 2010	Tekijä/tekijät Maarit Mykkänen
Koulutusohjelma Sosiaaliala		
Työn nimi Yökylä vanhemmuuden tukena		
Työn ohjaaja Kirsi Herranen-Somero	Sivumäärä 43+3	
Työelämäohjaaja Kaija Jokela & Eeva Aulakoski		
<p>Uudistettu lastensuojelulaki tuli voimaan tammikuussa 2008. Lastensuojelulain tavoitteena on siirtää lastensuojelutoimenpiteiden painotusta ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tukemiseen sekä avohuoltoon. Tämän johdosta usealla paikkakunnalla on etsitty toimivia ratkaisuja, jotka palvelisivat perheiden tukemisessa. Tuki-perheistä on pulaa kautta maan.</p> <p>Eri sektoreiden yhteistyössä lähdettiin kokeilemaan yökylää. Sain mahdollisuuden olla järjestämässä kyseistä kokeilukertaa ja tehdä aiheesta opinnäytetyöni. Tarkoituksena oli suunnitella, organisoida ja toteuttaa yökylä lapsille, jotta vanhemmat saisivat omaa aikaa itselleen sekä parisuhteelle. Tarkoituksena oli samalla kartoittaa tämäntyyppisen toiminnan tarvetta. Palaute yökylästä oli positiivista ja kannustavaa.</p> <p>Aiemmin perhetyö ja neuvola ovat järjestäneet paikkakunnallamme lapsi-äiti-yökylän. Nyt järjestetty yökylä oli tarkoitettu pelkästään lapsille. Sen tarkoituksena oli antaa lapsille mahdollisuuden olla kotoa kenties ensimmäistä kertaa yökylässä ilman vanhempia. Samalla lapset saivat kokea aikuisen tukea, aikaa ja huomiota. Vanhemmat saivat aikaa itselle sekä parisuhteelle. Tämä kokeilukerta oli vanhemmille ilmainen.</p>		
Asiasana perhe, vanhemmuus, perhetyö, varhainen tuki, moniammatillinen yhteistyö		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Social service Ylivieska	Date March 2010	Author Maarit Mykkänen
Degree programme Social service		
Name of thesis Sleepovers in supporting parenthood		
Instructor Kirsi Herranen-Somero		Pages 43+3
Supervisor Kaija Jokela & Eeva Aulakoski		
<p>The new child welfare act came into effect in January 2008. The Goal of the child welfare act is to emphasize prevention, early supporting and non-institutional social care in child welfare actions. Because of this many districts have looked for solutions which would serve in supporting families. There is a need for new patron families across the country.</p> <p>The experimentation of sleepover was carried out in cooperation with different sectors. I got a chance to be part of this particular experiment and to do my diploma work of it. The purpose was to plan and organize a sleepover for children, so that their parents could have time for themselves and for their relationships. In addition, the purpose of the sleepover was to survey the need for this kind of action. The feedback was only positive and supportive.</p> <p>Previously the family work and the counseling bureau had organized a mom-child sleepover in our district. The sleepover we organized was only for children. Its intention was to give children an option to be away from home without parents perhaps for the very first time. At the same time children got to experience support from adults and have their time and attention. Meanwhile parents had time for themselves and for their relationships. Taking part in the experiment was free of charge.</p>		
Key words family, parenting, family work, early support, multiprofessional cooperation		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 OPINNÄYTETYÖ TOIMINTAKESKEISENÄ TOTEUTUKSENA	4
3 PERHEEN MUUTOKSET	6
4 VANHEMMUUDEN HAASTEITA NYKY-YHTEISKUNNASSA	9
4.1 Tukiverkoston puuttuminen	10
4.2 Parisuhde ja vanhemmuus	14
4.3 Perheen ja työelämän yhdistäminen	15
5 VARHAINEN TUKI MONIAMMATILLISENA TYÖNÄ	18
5.1 Perhetyö	19
5.2 Neuvola	20
5.3 Mannerheimin Lastensuojeluliitto	21
6 YÖKYLÄN TOIMINNALLINEN TOTEUTUS	23
6.1 Yökylän tavoitteet	23
6.2 Yökylän toiminnan suunnittelu	24
6.3 Yökylän toteutus 24 – 25.4.2009	28
6.4 Yökylä toiminnan arviointi	30
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	32
8 POHDINTA	34
LÄHTEET	38
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Työn ja perheen yhteensovittaminen on arkielämän haaste monilla perheillä. Sosiaalisten verkostojen pieneneminen on vanhemmuutta vaikeuttava tekijä. Enää ei löydy tukea ja neuvoja, koska isovanhemmat asuvat kaukana eikä naapureilta voi pyytää apua. Lisääntyneet avioerot ja niiden myötä tapahtunut perheiden moninaistuminen tuovat uusia haasteita perhe-elämälle. Samalla ne asettavat perheiden kohtaamiselle ja tukemiselle uudenlaisia vaateita. (Rönkä & Kinnunen 2002, 5.)

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa 2007- 2011 suomalaisessa yhteiskunnassa yhtenä menestystekijänä on lasten ja nuorten hyvinvointi. Hyvinvointiyhteiskunnan tehtävänä on lapsiperheiden kasvatustehtävän tukeminen, turvallisten elinolosuhteiden luominen, jokaisen lapsen terveen kasvun ja kehityksen turvaaminen. (Opetusministeriö 2007, 15.)

Uudistettu lastensuojelulaki tuli voimaan 1.1.2008. Lastensuojelulain tavoitteena on siirtää lastensuojelutoimenpiteiden painotusta ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tukemiseen sekä avohuoltoon. Paikkakunnallamme on etsitty toimivia ratkaisuja, jotka palvelisivat perheiden tukemisessa. Paikkakunnallamme on pula tukiperheistä, josta johtuen ajatus oli, että tämäntyyppinen toiminta auttaisi ennaltaehkäisevästi perheitä.

Eri sektoreiden yhteistyössä lähdettiin kokeilemaan yökylää. Sain mahdollisuuden olla järjestämässä kyseistä kokeilukertaa ja tehdä aiheesta opinnäytetyöni. Tarkoituksena oli suunnitella, organisoida ja toteuttaa yökylä lapsille, jotta vanhemmat saisivat omaa aikaa itselleen sekä parisuhteelle. Tarkoituksena oli samalla kartoit-

taa tämäntyyppisen toiminnan tarvetta. Palaute yökylästä oli positiivista ja kannustavaa. Tällä hetkellä selvitetään yökylän jatkomahdollisuuksia.

Yökylä-toimintaa järjestetään monilla paikkakunnilla. Se tarjoaa mahdollisuuden yöhoitoon kaiken ikäisille lapsille. Paikkakunnasta riippuen se järjestetään noin kerran kuukaudessa. Toiminta on useimmiten maksullinen käyttäjilleen. Yökylän toteuttajina ovat usein kunta tai kaupunki, järjestöt sekä opiskelijat.

Aiemmin perhetyö ja neuvola ovat järjestäneet paikkakunnallamme lapsi-äiti-yökylän. Nyt järjestetty yökylä oli tarkoitettu pelkästään lapsille. Sen tarkoituksena oli antaa lapsille mahdollisuus olla pois kotoa kenties ensimmäistä kertaa yökylässä ilman vanhempia. Samalla lapset saivat kokea aikuisen tukea, aikaa ja huomiota. Vanhemmat saivat aikaa itselleen sekä parisuhteelle. Tämä kokeilukerta oli vanhemmille ilmainen.

Yhteistyössä oli mukana perhetyö, neuvola sekä Mannerheimin lastensuojeluliitto. Perhetyö ja neuvola valikoivat asiakasperheistään sellaisia, jotka tarvitsivat akuuttisesti pienen lepo hetken. Perheitä olisi ollut enemmänkin, mutta resurssit olivat rajalliset.

2 OPINNÄYTETYÖ TOIMINTAKESKEISENÄ TOTEUTUKSENA

Vilka (2003) on kirjoittanut ohjaajan oppaassaan, että toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto ammattikorkeakoulun tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Toiminnallisella opinnäytetyöllä tarkoitetaan tavoitteellista käytännön kentällä opastamista, toiminnan ohjeistamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä. Alasta riippumatta se voi olla esimerkiksi ammatilliseen käyttöön suunnattu ohje, ohjeistus tai opastus. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla myös jonkin tapahtuman toteuttaminen. (Vilka 2003, 9.)

Toiminnallisissa opinnäytetöissä on yksi yhteinen piirre. Oli kysymys sitten näytelyn tai tapahtuman järjestämisestä, pyritään visuaalisiin ja viestinnällisiin keinoin luomaan kokonaisilme, joista voi tunnistaa tavoitellut päämäärät. Mikäli opinnäytetyön toiminnallinen osuus sisältää tekstejä, on suunniteltava ne kohderyhmää palveleviksi ja mukautettava ilmaisu tekstin sisältöä, tavoitetta, vastaanottajaa, viestintätilannetta ja tekstilajia palveleviksi. (Vilka 2003, 51.)

Toimintatutkimusta voidaan käyttää sellaisissa tapauksissa, joissa pyritään parantamaan sosiaalisia tai kasvatuksellisia käytäntöjä. Tutkimuksessa suunnitellaan ja edetään vaiheittain toteutukseen. Samalla asioita havainnoidaan sekä toimintatapaa muutetaan tarvittaessa kokemusten perusteella. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1995, 30.)

Toimintatutkimus tehdään käytännön kentällä. Omassa työssäni tutkimuskohteena oli kehittää lastensuojelun avohuollon tukitoimeksi uutta toimintaa paikkakunnallemme. Itse olin mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa yhteistyötahojen kanssa ensimmäistä paikkakuntamme yökylää huhtikuussa 2009. (Syrjälä ym. 1995, 33.)

Itselleni oli helppo päätös ryhtyä suunnittelemaan ja toteuttamaan yökylää, koska pidän itseäni toiminnan ihmisenä. Olen työskennellyt vuosia lasten parissa, joten siltäkin osin toiminta oli tuttua.

Yökylän suunnattiin lapsille, jotta heidän vanhempansa saisivat pienen levähdyshetken. Tarkoituksena oli tukea toiminnalla vanhempien jaksamista arjessa. Lapset saivat mahdollisuuden kokea lapsiryhmässä erilaisia toimintoja ohjaajien läsnä ollessa.

Yökylällä yritetään saada parannusta paikkakuntamme tukiperheiden puutteeseen. Voisiko yökylällä olla tulevaisuutta ja voisiko se olla samalla auttamassa perheitä ja tukemassa vanhemmuutta? Yökylätoimintaa suunniteltiin ja suunnitelmia muutettiin matkan varrella. Yökylätoiminnassa huomioitiin perheiden tarpeet lepoon ja vanhempien yhteiseen aikaan. Yökylätoiminnan suunnittelussa huomioitiin myös lasten tarpeet ja tarkoituksena oli tarjota lapsille muistoihin jäävä yökylä.

3 PERHEEN MUUTOKSET

Perhekäsité on muuttunut aikojen saatossa. Ydinperheenä on pidetty pitkään avioparia lapsineen. Perhekäsité elää koko ajan muutosten aikaa, se etsii uusia elämisen muotoja ja murtaa samalla vanhoja käsityksiä. Perheen yksiselitteinen määritelmä puuttuu nykyisin. (Jarasto & Sinervo 2001, 125.)

Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmän mukaan perheet muodostetaan samassa asunnossa asuvista henkilöistä. Perheet luokitellaan lapsettomiin tai lasten kanssa asuviin avio- ja avopareihin, rekisteröityihin mies- ja naispareihin sekä yhden vanhemman perheisiin. Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. (Pietiläinen & Nikander 2009.)

Edellä mainitut perheiden kuvaukset on suoritettu objektiivisesti, ulkopuolisesti, tarkkaillen. Arkielämässä ihmiset määrittelevät itse, mikä heidän perheensä on ja ketä siihen kuuluu. Usein määrittely tapahtuu tunteiden pohjalta. Kuitenkin vieranomaisen joutuu joskus selvittämään tarkkaankin, ketä perheeseen kuuluu, esimerkiksi sosiaaliturvan etuuksien myöntämisessä. Perheen tunnesidokseen kuuluvat erilaiset tunteet, joita perheenjäsenet herättävät toisissaan. (Vilen, Viuhonen, Vartiainen, Siven, Neuvonen & Kurvinen 2006, 54.)

Perhettä koskee myös lainsäädäntö, joka liittyy parisuhteeseen ja lapsista huolehtimiseen. Nämä lait ovat avioliittolaki sekä laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Lait turvaavat puolison ja lapsen aseman esimerkiksi avioerotilanteissa tai puolison kuollessa. Kaikkiin parisuhteisiin tai yhteiselämän muotoihin ei voida lailla turvata perhe- ja avio-oikeuksia. (Vilen ym. 2006, 54.)

Suomessa perheisiin lukeutuu esimerkiksi ydinperhe, suurperhe, uusperhe sekä yksinhuoltajaperhe. Enää ei ole outoa, jos lapsi asuu elämänsä aikana useassa erilaisessa perheessä. (Jarasto & Sinervo 2001, 150.) Vuoden 2008 lopussa Suomessa oli 1 444 000 perhettä. Lapsiperheissä eli 41 prosenttia väestöstä. Perheisiin kuului 76 prosenttia väestöstä. Yksin asuvia oli 1 015 000. Kaksi kolmasosaa perheistä oli avioparien perheitä. Avoparien perheitä oli 21 prosenttia ja yhden vanhemman perheitä 12 prosenttia. Saman sukupuolen rekisteröityjen pariin perheitä oli 1 244. (Pietiläinen & Nikander 2009.)

Ydinperheellä tarkoitetaan kahden sukupolven perhettä. Perheeseen kuuluvat vanhemmat ja lapset ja he asuvat yhdessä yhteisessä kodissa. Ydinperhe on länsimaissa tyypillisin perhemuoto ja se edustaa monille ihmisille oikeaa perheen käsitettä. (Vilen ym. 2006, 55.)

Yksinhuoltajaperheet ovat nykyisin yleistyneet. Se on tullut hyväksytyksi tavaksi järjestää perhe-elämää. Yksinhuoltajuuteen voi olla syynä naimattomuus, ero tai leskeys. Useimmiten yksinhuoltaja on äiti. Isien määrä yksinhuoltajina on kuitenkin lisääntynyt viime vuosina. Yksinhuoltajavanhemmilla on usein huolena, kuinka lapsi saa mallin sukupuoli-identiteetistä. Sukupuoli-identiteetti syntyy noin kahden ensimmäisen ikävuoden aikana. Tukea identiteetin syntymiseen voivat antaa omalla esimerkillään ystäväperheiden vanhemmat, sukulaiset ja naapurit. Lapselle kannattaa antaa myönteinen kuva poissaolevasta vanhemmasta, vaikka vanhempi ei sitä ehkä ansaitsisikaan. (Jarasto & Sinervo 2001, 150- 151; Vilen ym. 2006, 55.)

1980-luvun alkupuolella tuli yleiseen käyttöön uusperheen käsite. Uusperheellä ei ole laillista asemaa. Uusperhe muodostetaan eron tai puolison kuoleman jälkeen. Menetyksen jälkeinen suru pitäisi saada surtua ennen kuin uuden perheen ilma-

piirille muodostuu hyvä kehittymisen mahdollisuus. Uusperheessä voi olla jäseniä ainakin kahdesta ydinperheestä ja perheestä saattaa tulla samalla suurperhe. Usein puhutaankin minun, sinun ja meidän lapsista. Muutokset ja haasteet koskevat jokaista perheenjäsentä. Kaikille tulee uusia ihmissuhteita, jotka perheenjäsene-
net voivat ottaa negatiivisina tai voimavarana ja oppimismahdollisuuksina. (Jarasto & Sinervo 2001, 150, 152; Vilen ym. 2006, 55.)

4 VANHEMMUUDEN HAASTEITA NYKY-YHTEISKUNNASSA

Kiintymyssuhde on lapselle tärkeää. Kasvavan lapsen elinehto on saada kiintymystä ja antaa sitä. Pieni lapsi kiinnittyy varauksetta siihen aikuiseen, joka on hänelle läsnä hoivaten häntä. Kiintymyssuhde vaatii aikuiselta aitoa kiintymistä lapseen. Vanhemmuus ei ole rooli tai aikuisen ominaisuus. Se ei ole myöskään joukko tehtäviä, jotka aikuinen saa ja ottaa vastuulleen tultuaan vanhemmaksi. Vanhemmuutta ei ole ilman lasta. Se on lapsen ja vanhemman välinen ihmissuhde. Ihmisselämän vaativimpia kehitystehtäviä on vanhemmuuteen kasvaminen. Lapseen kehittyä elinikäinen suhde, jota varjostaa toisinaan avuttomuus ja neuvottomuus. (Tamminen 2004, 69, 74.)

Vanhempien ja perheen tehtävänä on tarjota jokaiselle perheenjäsenelle turvapaikka ja kiintopiste, jossa jokainen saa olla oma itsensä. Perheen tehtäviä ovat tunne-elämän hoitaminen ja vahvistaminen, arvojen välittäminen sukupolvelta toiselle, ihmissuhdetaitojen sekä yhdessä elämisen opetteleminen. Lapsi oppii perheen kautta sosiaalisen elämän pelisäännöt sekä tavan toimia erilaisissa tilanteissa. (Jarasto & Sinervo 2001, 126.)

Ihmiselle koti ja perhe on ensimmäinen paikka, jossa hänen pitäisi tuntea kuuluvansa johonkin ryhmään. Ihmisen tärkein voimavara on perhe, johon liittyy monenlaisia odotuksia. Odotuksia ovat yhteenkuuluvuus, omistaminen, riippuvuus sekä kaikkien tarpeiden tyydyttäminen. Jokainen perhe on omanlaisensa kokonaisuus, joka elää, kehittyy ja kasvaa. Jokainen perhe käy läpi omat vaiheensa, jokaisella on omat kasvukipunsa sekä omat voimavaransa. (Jarasto & Sinervo 2001, 126-127.)

Keskeisintä on kuitenkin taata lapselle turvallinen kasvuympäristö, jossa perhe on toisena suojaavana tekijänä. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei elämässä saisi tulla vastaan ongelmia ja kriisejä. Merkitystä on sillä, miten ongelmiin suhtaudutaan ja miten niitä ratkaistaan. Siitä lapsi saa mallin omaan elämäänsä. (Huhtanen 2004, 33-34; Kaimola 2005, 14; Rönkä & Kinnunen 2002, 4.)

Vanhemmuus ei ole ihmisessä muusta persoonasta erillisenä osastona vaan se on suhde lapseen. Siihen vaikuttavat molemmat vanhemmat sekä muut ympäröivät suhteet ja elinympäristö. Jokaiseen vanhemmuuteen liittyvät omat kokemukset lapsuudenkodista. Joillakin vanhemmilla lapsuuskodin tavat ja teot pysyvät muuttumattomina, toiset haluavat muokata uudenlaisen vanhemmuuden. (Bardy 2002, 39-41.)

Vanhemmuuteen tarvitaan myös menneisyyden lisäksi tämänhetkinen kiintymyssuhde eli parisuhde. Lapsen saamiseen tarvitaan useimmiten kaksi ihmistä. Heidän keskinäinen suhteensa vaikuttaa lapsen saamaan vanhemmuuteen, vaikka vanhemmat eivät eläisikään yhdessä. (Tamminen 2004, 71.) Jokaisella vanhemmalla vanhemmuus on erilaista, johtuen omasta itsestään ja lapsista. Riittävään hyvään vanhemmuuteen liitetään joustavuus, luovuus, erilaisuuden sietäminen, avoimuus, ymmärrys perheen jokaista lasta kohtaan ja lapsen kehitystarpeisiin vastaaminen. (Schmitt 2006, 309.)

4.1 Tukiverkoston puuttuminen

Vanhemmuus on ollut haasteellista läpi vuosisatojen. Yhteiskuntamme kehitys vaikuttaa vanhemmuuden haasteisiin. Tämän päivän haasteeksi on muodostunut perheen ja työelämän yhdistäminen sekä tukiverkoston puuttuminen. Yleistä on, että lapsiperheen suhteet isovanhempiin ja sukulaisiin ovat pitkien etäisyyksien

takia vaikea ylläpitää. Tai isovanhemmat saattavat olla vielä työelämässä, eikä heillä sen takia ole mahdollisuutta auttaa lastensa perheitä, vaikka haluakin olisi. Jokaisella vanhemmalla on omanlaisensa käsityksensä hyvästä vanhemmuudesta. (Kaimola 2005, 14-15.)

Lapsen syntyminen perheeseen muuttaa koko perheen elämää. Lapsen syntymä voi asettaa jaksamisen koetukselle, riippumatta siitä, kuinka toivottu lapsi on perheelle. Tunteet, jotka koskevat vanhemmuutta, jaksamista, riittämättömyyttä ja vanhemmuudesta selviämistä, koetaan useimmiten häpeällisiksi, kielletyiksi ja hämmentäviksi. Välttämättä epävarmuudesta ei uskalleta keskustella edes puolison kanssa. (Kaimola 2005, 14-15.)

Totutut tavat antavat ihmiselle mahdollisuuden hallita elämäänsä. Arki voi muodostua turhauttavaksi kokemukseksi asioiden toistuessa päivästä toiseen samantaisina. Siinä vaiheessa arki muodostuu taakaksi. Ihminen havahtuu siihen, että arki ei pyörikään itsestään, vaan jonkun on aina kannettava vastuu arjen pyörittämisestä. (Jokinen 2005, 10-11.)

Pikkulapsiperheen arkea kuvaavia sanoja ovat arjen rumba, hulabaloo ja hässäkät. Sanat kuvaavat hyvin arkea, jossa päivärhythmi toistuu rutiininomaisesti viikosta toiseen. Perheen arki muotoutuu perheen sisäisten asioiden ja muiden elämänalueiden yhteensovittamisesta. Ajankäytön tarkka koordinointi luo elämään tunteen ainaisesta kiireestä, jolloin vastapainoksi tarvitaan tietoista pysähtymistä. (Rönkä, Malinen & Lämsä 2009, 12-13.)

Nykyään vanhemmat elävät erilaisten odotusten ympäröimänä. Tietoa on saatavilla runsaasti, samoin asiantuntijoiden kommentteja hyvästä vanhemmuudesta. Ongelmana ovat ohjeiden ristiriitaisuus. Vanhempien on ratkaistava, ketä he us-

kovat vai luottavatko omaan ns. maalaisjärkeen. Vanhemmuuden onnistumiseen vaaditaan vanhemmuuteen panostamista ja sen arvostamista sekä puolison ja lähipiirin tukea. Lapsi tarvitsee vanhempien tukea ja sitoutumista jokaisessa ikävaiheessa. (Kaimola 2005, 14.)

Vanhempien pitää kuulua johonkin sosiaaliseen verkostoon saadakseen sosiaalista tukea. Verkostoon voivat kuulua sukulaiset, ystäväpiiri tai harrastepiiri. Lasten ollessa pieniä äidiltä voi puuttua toimiva verkosto. Sosiaalinen tuki voidaan jakaa neljään osaan: käytännön apu (raha, palvelut, tavara suoranaisena apuna tarvittaessa), emotionaalinen tuki (välittäminen, empatia, rakkaus), informatiivinen eli tiedollinen tuki (neuvot, tieto, apu ongelmien ratkaisemisessa) sekä vertailutuki (itsearviointiin ja – arvostuksen kannalta tarpeellinen tietotuki). Tuettavan ja tukijan elämäntilanteiden ollessa samankaltaiset, he ymmärtävät toisiaan tunnepohjalta. Silloin saavutetaan tehokkain tuki. (Viljamaa 2003, 24-25.)

Perheen merkitys väheni länsimaisen teollistumisen ja kaupungistumisen myötä. Samalla yhteiskunta otti hoitaakseen useita perheelle aiemmin kuuluneita tehtäviä, kuten lasten päivähoidon ja koulutuksen. Vuonna 2007 tehdyn barometrin mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa perheen merkitys on kuitenkin lisääntynyt. Perhe merkitsee vastuuta toisista ihmisistä, läheisyyttä, yhdessä olemista ja henkistä tukea. (Haapio, Koski, Koski & Paavilainen 2009, 35.)

Lapsiperheiden haasteet syntyvät usein perhe-elämän ja muiden elämänympyröiden yhteensovittamisesta. Siirtymätilanteet, ainainen kiire, perheenjäsenten omat aikataulut, työn epävarmuus ja työn henkinen vaativuus sekä niistä johtuva vanhempien väsyminen muodostuvat ongelmatilanteiksi perheille. Neuvotteleva kasvatuskulttuuri luo omat paineensa perheiden elämään. (Rönkä ym. 2009, 15-17.)

Vanhemmilla saattaa olla vaikeuksia sovittaa työtä, perhe-elämää sekä mahdollisesti muita menojaan. Vanhemmuuteen kuuluvat nykyisin lasten elämään kuuluvia uhkatekijöitä, joita ei aikoinaan ole ollut. Uhkatekijäksi voidaan sanoa esimerkiksi nettiyhteisöjä. Vanhemmat eivät välttämättä tiedä, mitä lapsi tekee ja keiden kanssa netissä ollessaan. (Lämsä 2009, 23.)

Vanhemmat kokevat epävarmuutta ja haluaisivat lastenkasvatusta antaa osan alan ammattilaisille. Se on yhteiskunnassa hyväksyttävä tapa, koska lapset ovat päivähoidossa, koulussa ja vapaa-ajan harrastuksissa. Lapset tarvitsevat ikäistensä seuraavaa kehittyäkseen kaikin puolin. Ongelmia syntyy siinä vaiheessa, kun lapselle ilmaantuu ongelmia eikä kukaan ota huolehtiakseen lapsen kasvun tukemisesta. (Lämsä 2009,23.)

Sanomalehti Kalevassa sosiaalityön professori Leo Nyqvist Turun yliopistosta mielestä painopiste perheiden tukemisessa on keikahtanut väärään suuntaan. Mitä myöhemmin apua annetaan, sitä kalliimmaksi se tulee. Perheitä auttaisi ajoissa annettu apu ja se säästäisi myös samalla kustannuksia. Myöhemmin annettavassa avussa tarvitaan enemmän henkilöresursseja, joka tulee kalliimmaksi yhteiskunnalle. (Ängeslevä 2010, 6.)

Samassa artikkelissa lapsiasianvaltuutettu Maria Kaisa Aula toivoisi kouluihin perhetyöntekijöitä auttamaan lapsia ja vanhempia. Hänen mielestä myös yhteydenpitoa kodin ja koulun välillä pitäisi parantaa. Lyhyempi työaika olisi hänen mielestä mahdollisuus perheille, joissa on pieniä tai murrosiässä olevia lapsia. (Ängeslevä 2010, 6.)

Vanhempien tulisi muistaa, että lapset ovat tulevaisuuden aikuisia. Lapset saavat kokea nykyisin paljon yksinoloa, vanhempien stressaantumista ja sitä kautta eri-

laisia ristiriitoja. Lasten ollessa pieniä vanhemmilla pitäisi olla aikaa heille. Nykyisin on ollut esillä lapsille annettu laatu-aika. Vanhemmat antavat laatu-aikaa viemällä lapset huvipuistoon ja sen jälkeen vanhemmat jatkavat omaa työuraan tehden ylitöitä tai tuomalla töitä kotiin työpäivän päätyttyä. Lapset kuitenkin tarvitsevat jokapäiväistä yhdessäoloa. Yhdessä olo tarkoittaa arjessa elämistä esimerkiksi yhdessä ruokailua, siivoamista, pyykkihuoltoa, pelaamista ja leikkimistä.

Yökylä voisi auttaa vanhempia selviytymään arjesta. Se olisi apuna tukiverkoston puuttumiseen tai tukiverkoston käyttämättä jättämiseen. Vanhemmille saattaa olla vaikea pyytää apua tukiverkostoltaan, koska eivät halua vaivata omilla vaikeuksillaan tuttuja ihmisiä. Yökylä olisi neutraali sektori, jolta voisi olla helpompi pyytää apua levähdyshetkeen.

4.2 Parisuhde ja vanhemmuus

Vanhempien parisuhde on vanhemmuuden perusta. Toimiva parisuhde perustuu molemminpuoliseen luottamukseen, kunnioitukseen, ystävyYTEEN, huolenpitoon ja päivittäisiin hellyyden osoituksiin. Parisuhteen laatu vaikuttaa vanhempien ja lasten sopeutumiskykyyn, selviytymiseen elämässä sekä terveyteen. Vanhempien välinen vuorovaikutus on tärkein asia perheen toimivuudelle. (Malinen & Kumpulainen 2005, 44–45.)

Parisuhteen kautta vaikeudet välittyvät myös vanhemmuuteen. Lapsuudesta peräisin olevat konfliktit aktivoituvat parisuhteen läheisyydessä ja riippuvuudessa. Arjen vastoinkäymisiä ei voida poistaa hyvällä kommunikaatiolla ja kompromisseilla. Empatiakyvyllä ja ymmärryksellä voidaan neutraloida raivoa ja pettymyksiä. (Sinkkonen 1998,82.)

Vanhempien masennus, työuupumus ja stressi kiristävät usein parisuhdetta, aiheuttaen riitoja ja heikentävät vuorovaikutusta. Vanhempien keskinäinen sosiaalinen tuki ja kannustava läsnäolo estävät vaikeuksien välittymisen vanhempien ja lasten väliseen suhteeseen. (Kinnunen & Mauno 2002, 106.)

Perheen sisäiset jännitteet sekä vanhempien eriävät kasvatuskäytännöt aiheuttavat myös pulmatilanteita. Jännitteitä saattavat aiheuttaa vanhemman alkoholi-ikäyttö, erotilanne, mielenterveysongelmat tai koettu väkivalta. Uupumisen takia, vanhemmat eivät jaksaa asettaa lapsille rajoja. Kasvu ympäristöstä johtuvat tai lapsen kehityksellisistä ominaisuuksista, vanhemmat saattavat tarvita hetkellisesti apua ja tukea. (Heinämäki 2004, 22–23; Kekkonen 2004, 52–59.)

4.3 Perheen ja työelämän yhdistäminen

Työelämän kiireellisyys vaikeuttaa vanhemmuutta. Vanhempien pitää sitoutua omaan kasvatustehtävään pidemmällä aikajänteellä. Työelämässä sitoutuminen ja suunnitelmat voivat olla lyhyellekin aikavälille. Työsuhteiden määräaikaisuuskin vaikuttavat perheiden elämään ja perheellistymiseen. (Kivimäki 2003, 186.)

Työelämän muutoksia ovat olleet viime vuosina kiristynyt kilpailu, aikataulujen kiristyminen, työntekijöiden vähäinen määrä työmäärään nähden ja siitä johtuen työntekijöillä on riittämättömyyden tunnetta. Työpaikoille on ilmestynyt parivaljakko, jossa osallisena ovat työuupumus ja kiristynyt kilpailu. Paineita lisäävät myös tuottavuus- ja joustavuusajattelu. Henkisen rasittavuuden syinä ovat epävarmuus työsuhteen jatkumisesta, kilpailu ja määräaikaiset työsuhteet. (Kivimäki 2003, 191–192.)

Tietotyön lisääntyminen on tuonut uudenlaisia haasteita työelämään. Tietotyö on muuttanut työaikoja: työtä voi nykyään tehdä työpaikalla, kotona sekä matkustaessa. Vanhempien on vaikea vetää eroa työntekoon ja perhe-elämään, koska työ tulee yhä enemmän kotiin. (Kivimäki 2003, 192.)

Yhteiskunta on muuttunut avoimemmaksi, jossa palvelut ovat auki 24 tuntia vuorokaudessa. Se on johtanut siihen, että vanhemmat tekevät entistä enemmän ilta- ja yötyötä. Perheenjäsenten elämisen yhteensovittaminen voi tuottaa hankaluuksia. Perheen sisäisten suhteiden merkitys on korostunut, mutta perheenjäsenten yhteistä aikaa ei kuitenkaan ole riittävästi. (Rönkä ym. 2009, 16.)

Työelämän vaativuus sekä yhteiskunnan muutokset ovat tuoneet haasteita vanhemmuuteen. Vanhemmat ovat joutuneet luottamaan lapsen itsenäisyyteen ja selviytymiseen omin päin. Se kuitenkin tuo varjopuolensa lapsen elämään, joka näkyy yksinäisyytenä, päihteiden käyttönä ja erilaisina riippuvuuksina esimerkiksi internet – tai mediariippuvuutena. Vanhemmat sitoutuvat asioihin, joiden ajatellaan olevan lapselle välttämättömiä, vaikka lapsi tarvitsee eniten vanhempien läsnäoloa ja huomiota. (Kinnunen & Mauno 2002, 104; Heikkilä & Luumi 2003, 84, 104.)

Työssäkävillä vanhemmilla on syyllisyyttä suhteessa perheeseen ja lapsiin, koska asioita laiminlyödään työn vuoksi. Hyvinvointia ei välttämättä syyllisyydentunne uhkaa, mutta sen kanssa äidit ja isät joutuvat elämään, löytämättä sopivaa ja toimivaa ratkaisua. (Lammi-Taskula & Salmi 2009, 46.)

Riittävän hyvä vanhempi...

...kestää kritiikin ja arvostelun

...on aikuinen

...uskaltaa olla vanhempi

...ei ole täydellinen

...antaa turvaa ja luo rajoja

...vahvo lapsensa tekemisiä ja antaa kasvaa rauhassa

...antaa lapsen kokea itsensä ihanaksi ja ihmeelliseksi

...kokee monenlaisia tunteita ja on vastuullinen

...hyväksyy ristiriidat osaksi normaalia elämää

...on välillä täysin uupunut ja menettää mallinsa

...arvostaa arkea

...uskaa itseensä vanhempana

...muuttuu lapsen kasvun mukana

...määrittelee roolinsa itse

~ Essi Juvakka ~

(Juvakka 2005, 21.)

5 VARHAINEN TUKI MONIAMMATILLISENA TYÖNÄ

Lasten ja perheen arjessa on koko perheen hyvinvointi kaiken perusta. Verkosto ja turvallinen ympäristö ovat perheen tuki lasten kasvatuksessa. Yhteiskunta ja kolmas sektori järjestävät erilaista toimintaa perheiden tueksi. Tuen tarve vaihtelee eri perheillä. Kansalaisten hyvinvointi ja samanarvoiset sosiaali- ja terveystalvet ovat valtion vastuulla. Tehokkainta syrjäytymisen ehkäisyä ovat varhaisen puuttumisen toimenpiteet, kasvatuksen tukeminen sekä lapsiperheiden taloudellinen tuki. (Haapio ym. 2009, 41.)

Moniammatillisen yhteistyön käsite vakiintui Suomessa 1990 – luvulla. Käsite on kuitenkin epämääräinen ja sitä käytetään useissa merkityksissä. Moniammatillinen yhteistyö pitää sisällään useita erilaisia yhteistyömuotoja. Yhteistyössä työskentelee eri ammattiryhmiin kuuluvia asiantuntijoita, jolloin moniammatillisuus on jaettua asiantuntijuutta. Moniammatillisessa yhteistyössä on yhteinen tavoite, johon päästään yhdistämällä osallistujien tiedot ja osaaminen. Yhteistyössä on kuitenkin kaikilla yhteisen tavoitteen rinnalla myös omat osatavoitteet. Moniammatillisuudella pyritään asiakkaan kokonaisvaltaisempaan tukemiseen sekä työntekijöiden vastuun jakamiseen. Vastuun jakaminen lisää työntekijöiden jaksamista. (Isoherranen, Rekola & Nurminen 2008, 33; Vilen, Leppämäki & Ekström 2002, 343.)

Moniammatillinen yhteistyö on aina haastavaa. Yhteistyössä tarvitaan yhteisiä tavoitteita, toimintamuotoihin sitoutumista sekä työnjaon ja toimintatapojen arviointia. Lapsiperheiden ongelmat ja vanhemmuuden voimavarojen uupuminen on tätä päivää. Siitä syystä eri sektorit ovat valmiita yhteistyöhön ja kehittämään uusia toimintamuotoja perheiden auttamiseksi. (Paavola 2004, 63.)

Moniammatillisen yhteistyön pohjana on tasa-arvoinen keskustelu. Jokaisella pitää olla mahdollisuus tuoda julki omat tietonsa asiasta, oma näkökulma sekä oma osaamisensa asiaan liittyen. Siitä pitäisi rakentua ryhmän yhteinen osaaminen. Oman ja toisen työn arvostaminen tuo haasteen ns. yhteisen kielen löytämiseksi, jotta tärkeä tieto asiakkaan auttamiseksi saadaan esille. Osallistujilla pitää olla kykyä keskusteluun sekä dialogiin. (Isoherranen ym. 2008,34,41.)

Moniammatillisessa yhteistyössä pitää ottaa huomioon asiakaslähtöisyys, vuorovaikutustaidot, tiedon kokoamisen mahdollisuus, roolien muutokset sekä yhteydet verkostoihin. Siitä muodostuu asiakkaan polku. Nykyisin asiakkaat ovat valveutuneita ja haluavat, että heidät kohdataan kokonaisuutena. Samalla he haluavat heitä hoitavien asiantuntijoiden tekevän yhteistyötä yli organisaatorajojen. Moniammatillisessa yhteistyössä eri sektoreiden tiimit mahdollistavat monipuolisen asiakaslähtöisen työskentelyn. (Isoherranen ym. 2008, 28, 35.)

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä oli mukana moniammatillisesti perhetyö, neuvola ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Perhetyö ja neuvola tekevät yhteistyötä säännöllisesti erilaisissa moniammatillisissa työryhmissä. Yökylän järjestämisen mahdollistajana oli myös yksi kolmannen sektorin järjestöistä eli Mannerheimin lastensuojeluliitto.

5.1 Perhetyö

Historia lastensuojelun perhetyöstä ulottuu Suomessa sodan jälkeiseen elämään. Silloin käynnistyivät ensimmäiset Mannerheimin lastensuojeluliiton järjestämät kodinhoitajatyön kurssit. Kodinhoidon tarkoituksena oli auttaa varattomia, monilapsisia perheitä sekä samalla työntekijät valistivat perheitä kodin ja lasten hoidossa. (Reijonen 2005, 8.)

Perhetyö käsitteenä ymmärretään usein osaksi monia eri sektoreita ja toiminta – alueita. Niitä ovat esimerkiksi sosiaalityö, päivähoido sekä seurakunta. Perhetyö on toimintatapa, joka perustuu usein perhekeskeisyyteen. (Uusimäki 2005, 170.)

Perhetyön käytäntöjä on monenlaisia riippuen paikkakunnasta. Perhetyön käsitteen sisällä puhutaan ennalta ehkäisevästä perhetyöstä, korjaavasta perhetyöstä, perhetukityöstä, avopalvelutyöstä sekä avohuollollisesta perhetyöstä. Kuitenkin tukemisen kohteena jokaisessa käsitteessä on perheet, jotka tarvitsevat tilapäisesti tukea sekä perheet, jotka ovat olleet pitkään lastensuojelun asiakkaina. (Reijonen 2005, 10.)

Käytännössä perhetyötä tehdään hyvin monella tapaa ja erilaisissa ympäristöissä. Työ voi olla toiminnallisesta toiminnasta perheen kanssa käytyihin keskusteluihin, huomioon ottaen perheen yksilölliset tarpeet. Perhetyö on muuttuvainen tilanteiden mukaan. Perhetyö vastaa ensisijaisesti lapsen edun turvaamiseen sekä perheiden tukemiseen. Perhetyön eri toimintatapojen yhteinen nimittäjä on yhteistyö koko perheen ja kaikkien perheenjäsenten kanssa. Siihen kuuluu myös olennaisesti moniammatillinen yhteistyö. Tavoitteena perhetyöllä on, että perhe selviytyy itsenäisesti ilman ulkopuolisia tukitoimia. (Reijonen 2005, 10-11.)

5.2 Neuvola

Äitiysneuvola kuuluu osana suomalaista äitiyshuoltojärjestelmää. Se vastaa raskauden, synnytyksen sekä lapsivuodeajan hoidollisiin ja tuen tarpeisiin. Äitiysneuvolan tarkoituksena on turvata raskauden normaali kulku, äidin ja perheen hyvinvointi, terveen lapsen syntyminen sekä vanhemmuuden vahvistuminen. Perheen elämään vaikuttavat sosiaaliset ja psykologiset tekijät, perheen tilannetta

arvioidaan yhteistyössä lasta odottavan perheen kanssa, ei ainoastaan terveydenhuollon ja lääketieteen näkökulmasta. (Lindholm 2007, 33.)

Lastenneuvolassa seurataan lapsen kasvamista ja kehittymistä. Käyttöaste on 97-98%, vaikka palvelun käyttö on vapaaehtoista. Lastenneuvoloissa kohdataan perheitä, joilla on perhetilanteessa tai lapsen käyttäytymisessä ongelmia. Huoli ei välttämättä ole niin selvä, että siitä voisi ottaa yhteyttä esim. lastensuojeluviranomaisiin. Nykyisin neuvoloissa on perhetyöntekijöitä, jotka tekevät ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. Perhetyöntekijä tukee ja edistää erityistä tukea tarvitsevien perheiden elämänhallintaa, jota uhkaavat esim. lapsen itkuisuus, äidin lievä masennus tai yksinhuoltajan epävarmuus. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 35.)

5.3 Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Mannerheimin Lastensuojeluliitto työskentelee hyvän ja onnellisen lapsuuden toteuttamisen puolesta eri yhteistyötahojen kanssa. MLL edistää toiminnallaan lapsen ja perheiden hyvinvointia, lisää yhteiskunnassamme lapsuuden arvostusta ja näkyvyyttä. Samalla se tuo päätöksentekoon lapsen näkökulmaa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2005.)

MLL on avoin kansalaisjärjestö, joka on perustettu vuonna 1920. MLL:n perustajia oli 16, joista tunnetuimpia olivat Suomen marsalkka Carl Gustaf Emil Mannerheim, hänen siskonsa ylihoitaja Sophie Mannerheim, arkkiaatri Arvo Ylppö sekä kansallisneuvos Erik Mandelin. Liitto on Suomen suurin lastensuojelujärjestö. Suomessa on 566 paikallisyhdistystä, joiden toimintaa tukee 13 piirijärjestöä. (Kouvolainen 2010.)

MLL:n tehtävänä on edistää lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tasapainoisiksi ihmisiksi tarjoamalla vertaistukea, turvallisen kasvuympäristön ja luomalla eri elämäntilanteissa osallistumismahdollisuuksia koko perheelle. Samalla vanhemmuus ja yhteinen kasvatustyö saavat arvostusta ja tukea. Siitä syntyy lapsuuden tueksi sukupolvien ketju. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2010.)

Liiton toimintaperiaatteina ovat lapsen näkökulman huomioon ottaminen, tekemisen riemu, vapaaehtoisten ja ammattilaisten kumppanuus, näkyvyys, avoimuus sekä hyvä talouden hoito. Se toimii vaikuttamalla ja vaikuttaa toimimalla. Toiminnan perusta on paikallisessa vapaaehtoistoiminnassa, joka vastaa lapsiperheiden tarpeisiin yhteistyössä muiden paikallisten toimijoiden kanssa. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2010.)

6 YÖKYLÄN TOIMINNALLINEN TOTEUTUS

Nykyisin on tullut esiin katoava lapsuus ja hukassa oleva vanhemmuus. Lapsuus ei ole kaikille samanarvoista. Nuoret eivät aikuistu, jotta voisivat ottaa vastuun itsestään ja muista. Vanhempien pitäisi osata kuunnella ja puhua lapsen kanssa. Vanhempien ja lapsen välinen suhde ei saisi olla kuin kahden aikuisen välinen kaverillinen suhde. Lapset tarvitsevat lähelleen välittävän, aidosti kiinnostuneen sekä rajoja asettavan vanhemman. (Lämsä 2009, 31.)

Lapset tarvitsevat perheen ulkopuolisen aikuisen, jos omassa kodissa he eivät saa sellaista. Vanhempi, joka on jäänyt omassa lapsuudessaan ilman aikuisen riittävää hoivaa, ei välttämättä osaa sitä antaa omille lapsilleen. Monen sukupolven yli jatkuneet toimintamallit kouluttautumattomuus, työttömyys sekä päihteidenkäyttö on rasite lapselle. Lähiverkosto voi antaa lapselle tarvittavaa tukea. (Lämsä 2009, 32.) Yökylä voisi olla sellainen verkosto toimiessaan säännöllisesti ja lapsen päästessä säännöllisesti toimintaan.

Yökylä on toiminta, jossa perheelle annetaan mahdollisuus tuoda lapset yökylään. Yökylässä on vastuulliset ja koulutetut hoitajat lasten kanssa. Yökylä järjestetään viikonloppuisin perjantaista lauantaihin tai lauantaista sunnuntaihin. Tarkoituksena on antaa vanhemmille lepoa hetki lasten hoidosta. Vanhemmat voivat siten antaa itselleen ja parisuhteelleen aikaa.

6.1 Yökylän tavoitteet

Yökylän tavoitteet nousivat käytännön kentältä eli perhetyön ja neuvolan työntekijöiden huomioista. Ensimmäinen tavoite oli kuitenkin selkeästi perheiden tuke-

minen. Tosiasia on se, ettei paikkakunnallamme ole tukiperheitä kysyntää vastaavaa määrää. Perhetyössä ja neuvolassa on huomattu vanhempien väsyminen perheen arjen pyörittämisessä. Vanhemmille oli tavoitteena luoda pieni hengähdystauko. Perhe jaksaa paremmin eteen tulevia ristiriitoja, jos vanhemmat ovat levänneitä.

Toisena tavoitteena oli tarjota lapsille vertaisryhmää, erilaista tekemistä ryhmässä sekä aikuisen huomiota. Kaikki lapset eivät välttämättä ole päivähoidossa vaan ovat arvokkaassa kotihoidossa. Lapset kuitenkin kaipaavat toisia lapsikontakteja, joita eivät saa esimerkiksi uudelle paikkakunnalle muuton vuoksi, lähiverkostoista puuttuvien lapsiperheiden vuoksi tai he asuvat kaukana toisista lapsiperheistä.

6.2 Yökylän toiminnan suunnittelu

Suunnittelu lähti käyntiin tammikuussa 2009, jolloin sain paikkakuntamme perhetyöltä idean yökylän järjestämiseen. Yökylä olisi ehkäisevää lastensuojelutyötä ja vastaisi niiden perheiden tarpeisiin, jolle ei voida järjestää sosiaalitoimen kautta tukiperhettä tukiperheiden puutteen takia. Yökylä järjestettäisiin ehkäisevän lastensuojelun piirissä oleville lapsille.

Pidimme palaveria perhetyön työntekijöiden kanssa asian tiimoilta 20.1.2009. Hahmottelimme yökylän lapsimäärää ja heidän ikäänsä, toimintaa ja käytännön organisointia. Yhteistyöhön pyydettiin mukaan neuvolaa ja päivähoitoa. Neuvola katsoisi asiakasperheitä oman työnsä kautta ja pohtisi ketkä vanhemmat tarvitsisivat akuutisti hengähdystä. Päivähoito olisi yhteistyössä mukana tilojen puolesta. Aluksi oli tarkoituksena pyytää yhden ryhmäperhepäiväkodin tiloja yökylän toteutukseen.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton paikallisyhdistys oli myös suunnitellut samansuuntaista toimintaa. Paikallisyhdistyksestä oli asian tiimoilta yhteydessä sosiaali-toimeen johtokunnan jäsen. Sosiaalityöntekijä oli kertonut yökylän alustavasta suunnittelusta hänelle. Olin yhteydessä MLL:n paikallisosastoon ja kerroin tarkemmin, millaista yökylää olimme suunnittelemassa. Hän aikoi ottaa seuraavassa kokouksessa puheeksi, voisivatko he osallistua yökylän ruokailukustannuksiin ja kenties askartelutarvikkeisiin.

Pyysin sosiaalitoimelta lupaa tehdä yökylästä myös opinnäytetyöni. Sosiaalityöntekijät keskustelivat asiasta perusturvajohtajan kanssa. Perusturvajohtaja halusi perusturvalautakunnan päätöksen asialle. Sosiaalityöntekijät tekivät yökylästä ns. pykälän kokoukseen, joka pidettiin 28.1.2009. Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti kokouksessa.

Esittelin koululla alkuseminaarissa 26.1.2009 yökylän toimintasuunnitelman. Siinä vaiheessa suunnitelma oli alustava, joka kuitenkin muuttui pitäessämme kaksi palaveria perhetyön ja neuvolan kanssa. Alustavassa suunnitelmassa oli tarkoitus ottaa kuusi lasta yökylään ja hoitajina olisivat olleet perhetyöntekijä ja minä. Palaverissa huomattiin, että avun tarvitsijoita onkin huomattavasti enemmän. Sovimme, että perhetyö ja neuvola kartoittavat perheet seuraavaan palaveriin. Heti suunnittelun alussa olimme yksimielisiä siitä, että tämä ensimmäinen yökylä olisi perheille ilmainen.

Sain vapaat kädet suunnitella yökylää. Tehtäviini kuuluivat myös tarvittavien tarjousten pyytäminen sekä yhteistyön tekeminen neuvolan ja MLL:n kanssa. Perhetyöntekijä ja sosiaalityöntekijä olivat ohjaavina työntekijöinä koko ajan rinnallani. Heidän kanssaan tein koko ajan yhteistyötä kaikissa asioissa.

Pyysin tammikuun lopulla keskuskeittiöltä tarjouksen ruuista yökyläviikonlopuille. Tarkoituksena oli tarjota lapsille perjantaina iltapala, lauantaina aamupala, lounas ja välipala. Aiomme hakea itse perjantaina iltapalan ja lauantai-aamun aamupalan tarvikkeet sekä lauantaina lounaan ja välipalan, koska kaupunki veloittaa erikseen ruuan tuomisesta.

Pidimme palaveria 23.3.2009, jossa päätimme yökylän ajankohdan. Yökylä pidettäisiin perjantaista 24.4 klo 17.00 lauantaihin 25.4.2009 klo 15.00 asti. Perhetyöntekijä lupasi toimittaa kaikille valituille perheille kutsukirjeen. Samalla hän voi kertoa perheille tarkemmin yökylästä. Perheitä valittiin lopulta kuusi, joissa lapsia oli yhteensä 13. Ikähaarukka tulisi olemaan kahdesta vuodesta kymmeneen vuoteen. Alkujaan tarkoituksena oli tarjota toiminta alle kouluikäisille lapsille, mutta yökylään valituissa perheissä oli myös kouluikäisiä lapsia. Jos kouluikäiset lapset olisivat jääneet kotiin, ei vanhempien levähdyshetkeksi suunniteltua aikaa olisi ollut.

Tiloiksi kaavailin alkujaan ryhmäperhepäiväkodin tiloja, mutta emme saaneet niitä käyttöömmä. Lasten ja nuorten vastualueen johtaja lupasi kysyä päiväkodin johtajalta päiväkodin tilojen käyttämistä yökylän järjestämiseen. Päiväkodin johtaja suostui antamaan tilat ja välineet meidän käyttöön.

Lapsiluvun lisääntyessä yökylään tarvitsimme lisää myös käsipareja, jotta toiminta olisi turvallista. Saimme työntekijävahvuuteen toisen perhetyöntekijän, kaksi lähihoitajaharjoittelijaa, yhden yhteisöpedagogiharjoittelijan sekä MLL antoi kaksi lapsenkaitsijaa, eli meitä oli lopulta kahdeksan aikuista ja kolmetoista lasta.

Tavoitteena oli tarjota lapsille mukavaa tekemistä toisten lasten ja aikuisten kanssa. Suunnitellessani toimintaa en halunnut minuuttiaikataulua eikä mitään pakollisia toimintatuokioita. Lapsilla oli mahdollisuus tehdä tai olla tekemättä. Kaikki

eivät välttämättä pidä esimerkiksi askarteluista. Toiminnaksi varasin erilaisia askarteluja, leikkejä ja lauluja. Sen lisäksi kopioin värityskuvia, lapsilla oli mahdollisuus tehdä rannekoruja sekä hama-helmillä kuvia, muovilla, ommella ompelukuvia sekä piirtää.

Hain kirjastosta kirjoja, joita aikuinen voisi lukea tai lapsi voisi itse katsella niitä. Toin myös satukirja-kasetteja, joita voitaisiin kuunnella tarpeen tullen. Meillä oli käytössä koko päiväkotit, jonne oli helppo tehdä erilaisia työpajoja erilaisille toiminnoille. Lauantaina aamupäivällä oli tarkoitus ulkoilla ennen lounasta.

Kävin 15.4.2009 päiväkodilla sopimassa tarkemmin asioista. Kerroin heille yökylästä. Sovimme päiväkodin johtajan kanssa käytännön asioista (esimerkiksi välineiden käytöstä). Keittäjän kanssa katsoin keittiön käytön sekä liinavaatteiden ja siivousvälineiden paikan sekä pyykkikoneen käytön. Suunnitelmana oli, että maanantaiaamuna päiväkodissa eivät olisi tienneet meidän käyneen yökylässä viikonlopun aikana.

Yökyläviikolla kokosin tarvittavat välineet yökylää varten. Suurimman osan tarvikkeista sain koottua omista varastoistani. Ajatuksenani oli siinä, että kannan korteni tärkeään kekkoon. Saan olla auttamassa monia perheitä toiminnallani ja jos siitä on apua perheiden jaksamiseen, niin tarvikkeeni ovat silloin toimittaneet hommansa. Ensiapupakkaukseksi kokosin pienen rasian, jossa oli laastareita, haavanpuhdistusainetta, pinsetit ja haavataitoksia. Mukaan pakkasin myös ensiapuohjeet.

6.3 Yökylän toteutus 24 – 25.4.2009

Kokoonnuimme päiväkodille perjantaina klo 15.00 aikoihin. Päiväkodin lapset olivat lähdössä ulos ja sitä myötä kotiin viikonlopun viettoon. Sovimme ohjaajien kanssa työnjaosta sekä jaoin alustavasti lapsia jokaiselle aikuiselle. Tarkoituksena oli, ettei lapsen tarvitse olla yksin vaan aikuinen on kaverina touhuamassa. Ensimmäiset lapset tulivat ennen klo 17.00.

Päiväkodilla on naulakkolokerot, joihin tein kaikille lapsille oman naulakkomerkin. Lokeroihin lapset saivat jättää tavaransa. Samalla esittelimme itsemme perheille ja vaihdoimme kuulumiset. Vanhempien lähtiessä esittelimme lapsille taloa ja siitä lapset mutkattomasti löysivät mieluista tekemistä.

Pienen vapaaleikkihetken jälkeen pidimme yhteisen kokoontumisen piirissä. Esittelimme jokainen vuorollaan itsemme ja samalla sai kertoa, jännittikö yökylään tulo. Joukossa oli muutamia lapsia, jotka eivät olleet koskaan aiemmin olleet vanhemmista erossa yhtään yötä.

Lapsilla oli kova halu takaisin leikkimään, joten annoimme heille sen mahdollisuuden. Päiväkodin leluvarustukseen kuului sellaisia välineitä, mitä ei kotona välttämättä ole. Lapset eivät olleet entuudestaan tuttuja keskenään, mutta yllättävän hyvin muodostui pieniä leikkiporukoita.

Iltapalan söimme klo 19 aikaan, koska mukana oli nuoria lapsia, jotka olivat oppineet menemään nukkumaan klo 19.30 aikaan. Emme halunneet poiketa opitusta rytmistä. Osa aikuisista kävi tekemässä iltapalan aikana lapsille ja aikuisille petit. Teimme pedit kolmeen huoneeseen, joihin joka huoneeseen sijoittui 1-2 aikuista.

Osa ohjaajista lähti yöksi kotiin. Iltapalan jälkeen oli vuorossa iltapesut ja yöpukujen pukeminen. Sen jälkeen saattelimme lapset omille pedeille ja luimme iltasadun joka huoneessa. Aikuinen oli lasten vieressä vuorotellen, silittäen lapset uneen. Kaikki lapset olivat unessa klo 20 aikaan.

Lasten nukkuessa kertailimme ohjaajien kanssa illan tunnelmia, joista kaikki olimme yllättyneitä. Kukaan ei olisi uskonut, että ilta menee noin hyvin. Nukkumaanmenossakaan ei kenelläkään lapsella ollut vaikeuksia. Suunnittelimme samalla tarkemmin seuraavaa päivää. Sään puolesta pääsisimme ulos ja sen tilaisuuden käytämme. Lapsilla olisi myös edelleen mahdollisuus askarrella sekä piirtää.

Lauantaiaamuna lapset heräsivät pirteänä hyvin nukutun yön jälkeen. Aamupalan jälkeen lapset saivat leikkiä ennen uloslähtöä. Samalla aikuiset korjasivat pedit pois ja laitoimme pyykit pyykkikoneeseen, jotta kerkeisimme ne kuivattaa kuivauskaapissa ja mankeloida ne päivän aikana.

Meille oli yllätys se, että askartelu ei kiinnostanut lapsia. He halusivat leikkiä toisten lasten ja aikuisten kanssa tai he halusivat kuunnella aikuisen lukemana satuja. Ulkona oli paljon tekemistä autoilla, kiipeilytelineillä sekä kiikuissa. Ruoka maistui hyvin ulkona olon jälkeen. Yksi lapsista nukkui päiväunet lounaan jälkeen ulkona rattaissa. Lounaan jälkeen erilaiset leikit jatkuivat välipalalle saakka. Välillä houkuttelimme lapsia laululeikkeihin, jotka kiinnostivat vain muutamia. Välipalan aikoihin ensimmäisiä lapsia tultiin jo hakemaan. Moni vanhempi oli istunut illan puhelin kädessä, kun olivat olleet varmoja, että lapsi pitää tulla hakemaan kesken kaiken kotiin. Lapset saivat diplomin muistoksi yökylästä.

6.4 Yökylätoiminnan arviointi

Omasta mielestäni yökylä onnistui loistavasti. Omalta puoleltani suunnittelu onnistui hyvin. Yökylästä oli tarkoitus tehdä rento ja mukava tapahtuma lapsille. Erilaisia toimintoja oli suunniteltu, mutta mitään ei ollut pakko tehdä. Toisaalta mietin sitä, että kuinka pitkälle olisi pitänyt houkutella lapsia eri toimintoihin. Annoimme lapsille kuitenkin mahdollisuuden osallistua, valinta oli heidän.

Minulle oli yllätys, ettei missään vaiheessa syntynyt lasten turhautumista, jolloin hyvin usein alkaa juokseminen tai riitely. Lasten ikähaarukka oli kahdesta vuodesta kymmeneen vuoteen, joka alussa mietitytti itseäni. Lapset löysivät hyvin leikkikaverit, joiden kanssa leikit sujuivat hyvin. Keskustelimme ohjaajien kanssa, että olisiko tilanne toinen, jos tämä sama porukka kokoontuisi toisen kerran. Voisi olettaa, että sitten kiinnostaisi jo esimerkiksi askartelut ja laululeikit eri lailla kuin tällä ensimmäisellä kerralla. Seuraavalle kerralle suunnittelisin liikuntapainotteista toimintaa, koska päiväkodilla on tilava sali ja sinne kuuluvia välineitä. Ja etenkin, jos sään puolesta ei pääsisikään ulos.

Päiväkodin tilat olivat hyvät yökylän järjestämiseen. Lapsilla oli paljon tilaa ja erilaisia leikkivälineitä. Nukkumiset onnistuivat hyvin, kun pystyimme sijoittamaan nukkumapaikat ympäri taloa. Jos jossakin huoneessa herättiin aamulla aiemmin, niin toiset pystyivät jatkamaan unia häiriintymättä.

Seuraavalla kerralla lapset voisivat tuoda omat liinavaatteet, oman peiton ja tyyryn. Liinavaatteiden pesussa, kuivatuksessa ja mankeloinnissa menee oma aikansa, joka on pois lasten kanssa touhuiluista.

Tein vanhemmille pienen kyselyn, johon he vastasivat hakiessaan lapsia lauantaina. Kaikki perheet kokivat todella tarpeelliseksi tällöisen toiminnan. Useampi perhe oli halukas saamaan tukiperheen, mutta vähäisten resurssien takia se ei ole onnistunut. Yökylää haluttiin järjestettäväksi ainakin kerran kuukaudessa.

Kokeilukerta oli ilmainen ja sitä vanhemmat halusivat tuleviltakin kerroilta. Monella perheellä oli taloudellisesti tiukkaa, joten yökylä olisi ylimääräinen meno. Useammassa palautteessa oli, että tuloaika olisi voinut olla klo 15, jotta lapsille olisi jäänyt enemmän aikaa ensimmäiselle illalle. Kysyin myös palautteessa, olisiko perheillä kehittämistoiveita. Kehitettävää ei vanhempien mielestä ole muuta kuin, että ”toiminta olisi säännöllistä ja lapset viihtyvät, niin eiköhän se silloin ole hyvä”.

Mielestäni lapsille on tärkeää, että aikuiset olisivat samat koko yökylän ajan. Toiminnan voisi järjestää siten, että perjantai-illan ohjaajat menevät yöksi kotiin ja erikseen tulisivat yövuorolaiset, jotka kerkeisivät kuitenkin tutustua lasten kanssa ennen nukkumaan menoa. Aamulla edellisen illan ohjaajat palaisivat takaisin ennen lasten heräämisiä. Silloin ei kenelläkään työntekijälle tulisi kohtuuttoman pitkää työvuoroa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Yökylän tapaiselle toiminnalle olisi tilausta. Vanhemmat tarvitsevat erilaisista syistä tukea omaan vanhemmuuteen sekä arjessa jaksamiseen. Vanhemmilta saat-
taa puuttua oma tukiverkosto, he saattavat olla liian väsyneitä pitämään kontaktia
toisiin lapsiperheisiin tai heillä on paineita perheen ja työelämän yhdistämisessä.
Sytä on monia tuen tarvitsemiseen, mutta yökylällä voitaisiin kenties ehkäistä
ongelmien lisääntymistä. Kuitenkin se on tosiasia, että ongelmat tahtovat kasaan-
tua perheille, joilla on jo ennestään muitakin ongelmia.

Yökylä olisi ennaltaehkäisevää toimintaa, jolla olisi arjen voimavaroja lisäävä vai-
kut. Ajallisesti yökylä on lyhyt, mutta antaahan se kuitenkin vanhemmille mah-
dollisuuden nukkua yhden yön heräämättä ja miltei kokonaisen päivän kerätä
voimia tuleviin viikkoihin.

Perheitä tuetaan ennaltaehkäisevän lastensuojelun puolelta tukiperheellä. Nykyi-
sin tukiperheitä on kuitenkin saatavilla vähän. Syitä tukiperheiden puuttumiseen
on varmasti monia, mutta arvelisin yhden syyn olevan työelämän kiristyneen tah-
din. Työelämässä olevat aikuiset ovat uupuneita työviikon jälkeen ja tarvitsevat
itse viikonlopun kestävän lepohetken. Toinen syy voi olla tukiperheiden puuttu-
miseen korvauksen pienuus. Ihmiset haluavat saada tekemästään työstään palkan.

Kunnan pitäisi huomata perheiden tukemisen tärkeys. Yökylä olisi tavallaan
helppo järjestää, kun puitteet olisivat valmiit. Tiloina voisi käyttää kunnan omis-
tamia päivähoitopaikkoja. Kunta voisi myös sisustaa yökylän käyttöön omista-
maansa kiinteistöä, jota voisi käyttää muina aikoina vertaisryhmien kokoontumis-
tiloina. Yökylällä olisi hyvä olla muutama vakituinen työntekijä, jotka suunnitteli-
sivat toiminnan sekä pitäisivät yhteyttä yhteistyökumppaneihin. Heidän työ-

panostaan voitaisiin käyttää viikolla lapsiperheiden kotiapuun, jota ei nykyisin ole saatavilla paikkakunnallamme tai vertaisryhmien vetäjinä. Toiminnan aloitukseen ja pyörittämiseen tarvitaan euroja, mutta kenties sijoittaminen näkyisi perheiden hyvinvointina.

Pohdin sitä, miten perheet saisivat jatkumon yökylälle. Perheistä pitäisi muodostaa yökylärinki, jolloin sama lapsiporukka kokoontuisi säännöllisin väliajoin. Lapsia olisi tulossa enemmänkin yökylään kuin kokeilukerralle päässeet lapset. Siinä tapauksessa yökylää pitäisi järjestää useammin kuin kerran kuukaudessa eri perheille.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön prosessi eteni nopeasti keväällä 2009. Saadessani idean paikkakuntamme perhetyöltä tartuin siihen oitis. Yökylän suunnittelu oli mielenkiintoista. Huomioon otettavia asioita oli paljon. Sain vapaat kädet suunnitella ja huolehtia kaikesta. Perhetyöntekijä oli lähin ohjaava ihminen, jolta sain kysyä epäselviä asioita. Itse opinnäytetyön kirjoittaminen on ollut vaikeaa. Mielessä olen pyöritellyt asioita, mutta niiden saaminen paperille on ollut vaikeaa. Kirjoittamisen aloitin joulun jälkeen ja kirjoittamista on vauhdittanut opiskelun loppuunsaattaminen. Haasteena on ollut kuitenkin koko ajan ajanpuute. Tein opinnäytetyöni yksin. Toisaalta on helppoa tehdä yksin, koska silloin vastaa kaikesta itselleen. Toisaalta kaverin kanssa tehdessä työtä voi jakaa ja toinen on kannustamassa työssä eteenpäin.

Tosiasia on , että nykyisin perheet voivat huonosti. Perheet tarvitsevat ulkopuolista tukea selviytyäkseen elämästä. Vanhemmat joutuvat usein työn ja perheen väliseen ristiriitaan. He haluavat hoitaa työnsä hyvin, mutta perhekin tarvitsee oman aikansa. He joustavat työpäivän pituuksissa ja sairaslomissa. Vanhemmat ottavat vastaan pätkätöitä, jotta saisivat kokemusta ja kenties jatkossa pitempiaikaisia työsuhteita.

Perheen arjessa saattaa tapahtua jotain ennakoimatonta, joka rasittaa perhettä äärrirajoille. Siitä johtuen he tarvitsevat väliaikaisesti apua selviytyäkseen taas jaloilleen. Pienen matkaa jokin ulkopuolinen apu auttaisi heitä. Yksinhuoltajaperheet kamppailevat samojen ongelmien kanssa kuin ydinperheetkin, sillä erotuksella, että läsnä olevia aikuisia on vain yksi. Hänen pitäisi jaksaa olla hyvä työntekijä kuin myös hyvä vanhempi. Joskus ei tarvitse tulla kuin yksi vastoinkäyminen niin vanhempi uupuu, riippumatta siitä, millainen perhe hänellä on.

Erot toimeentulossa perheiden välillä ovat kasvaneet. Perheitä elää köyhyyden ja rikkauten välillä. Nykyisin ei pitäisi olla enää luokkaeroja, mutta kuitenkin niitä on. Laman myötä perheiden taloudelliset erot ovat enemmän näkyvillä. Ruokajonot ovat kasvaneet ja entistä enemmän joukossa on myös lapsiperheitä. Työttömyyden jatkuessa pitkään saattaa tulla masennusta, väsymystä lasten hoitoon sekä yksinkertaisten asioiden kärjistyessä, tulee helposti parisuhteessa riitoja. Lapset joutuvat siitä kaikesta osalliseksi.

Yökylä olisi monenlaisiin perheiden ongelmiin hyvä ratkaisu. Yhteiskunta perään kuuluttaa perheiden tukemista kasvatustyössä, mutta mielestäni yhteiskunnalta pitäisi saada myös enemmän kunnille kohdistuvaa rahaa toiminnan aloitukseen ja ylläpitoon. Yhteiskunta ei voi velvoittaa kansalaisia jatkuvasti vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoistyö on hyvä ja toimiva asia joissakin asioissa, mutta välttämättä vapaaehtoisia ei löydy toiminnan ylläpitämiseen säännöllisesti.

Suomessa on huutava pula tukiperheistä, joten miksi sen rinnalle ei voida kehittää toisenlaista toimintaa. Jos perhe jaksaa ja pärjää kerran kuukaudessa saamallaan tuellaan eteenpäin, eikä heidän kohdallaan tarvitse ryhtyä laajempiin yhteistyökuvioihin, yökylä olisi paikkansa ansainnut.

Yökylä mahdollistaisi lapsen kasvun ja kehityksen tukemisen. Se antaa lapselle myös mahdollisuuden vertaistukeen. He saisivat uusia ystäviä. He oppisivat luottamaan itseensä ollessaan yökylässä kenties ensimmäistä kertaa. Yökylässä olisi säännöllinen päivärytmi. Ajallisesti yökylä on lyhyt aika, mutta säännölliset ruoka-ajat ja nukkumaanmeno toisi lapsen elämään suunnitelmallisuutta. Samalla lapsi saisi aikuisen huomiota erilaisten toimintojen aikana.

Vanhemmat saisivat pienen lepo hetken. He saavat kenties nukkua kokonaisen yön ilman yöheräilyä. Vanhemmat saavat heräillä aamulla rauhassa ilman kiirettä. Vanhemmat saavat rauhassa niin sanotusti ladata akkujaan. Vanhempia ei veloiteta olemaan kotona, vaan he voivat tehdä vapaa-ajallaan mitä vaan. Itse kuitenkin toivoisin, etteivät vanhemmat lähtisi kapakkakerrokselle humalahakuisesti.

Yökylän kannalta varhainen tuki on avainasemassa. Yökylä-toiminnan mahdollistaa moniammatillinen yhteistyö. Lastensuojelulaki antaa mahdollisuuden kehittää uusia toimintamuotoja, jotka tukevat lasta sekä perhettä. Tämän pohjalta lastensuojelu voisi toimia yökylän järjestäjänä. Moniammatillisesti ajatellen yökylää voisi olla järjestämässä myös esimerkiksi varhaiskasvatus, neuvola, seurakunta sekä paikkakunnalla toimivat järjestöt. Yhteistyö kattaisi siis kokonaisuudessaan tahot, jotka toimivat lapsiperheiden kanssa.

Yökylätoiminta ei välttämättä auta varsinaisesti perheen ongelmiin. Tärkeää olisi nostaa esille arjen vaikeudet. Yökylätoiminta luo puitteet vanhemmille suhteensa parantamiseen, mutta se ei välttämättä riitä. Ongelmathan voivat olla jossakin muualla kuin parisuhteessa. Mietin, että voisiko yökylään liittää jotenkin vanhemmille keskusteluapua vertaisryhmässä. Vanhemmat pystyisivät samalla tutustumaan samassa elämäntilanteessa oleviin vanhempiin. Vanhemmuutta voitaisiin vahvistaa kuuntelemalla toisten vanhempien kokemuksista ja yhdessä ongelmien ratkaisusta. Ryhmässä keskustelu voisi antaa rohkeutta sosiaalisten kontaktien ottoon, josta voisi samalla syntyä sosiaalista verkostoa.

Tai keskusteluapu voisi olla vanhemman ja työntekijän välinen, koska kaikki eivät halua puhua julkisesti asioistaan. Jos vanhempaan saisi luottamuksellisen suhteen, vanhemman olisi helpompi ottaa yhteyttä vaikeuksien yllättäessä. Yökylä-

toiminnan vakiintuessa ja työntekijöiden ollessa samat, luottamus syntyisi paremmin.

Jos yökylätoiminta vakiintuisi ja toiminnalle olisi omat tilat, toiminta olisi helpompi järjestää. Tavarat olisivat pysyvästi samassa paikassa. Järjestämisessä jäisi pois välineiden ja tavaroiden kokoaminen. Ellei sitten olisi käytettävissä omia tiloja, niin järjestävä taho voisi perustaa yökylätoiminnalle matkalaukut. Lapsista voisi olla kivaa avata tiettyyn toimintaan oma laukkunsa ja ottaa tavarat sieltä. Toimintaa varten voisi tehdä valmiita toimintarunkoja askarteluineen ja leikkineen sekä loru- ja leikkikortti pussit.

Jatkumoa yökylätoiminnalle paikkakunnallamme ei näillä näkymin ole, vaikka sen tuoma hyöty on tiedossa. Toiminta olisi ennaltaehkäisevää työtä eikä perheiden tarvitsisi olla lastensuojelun asiakkaita. Toiminnan esteenä ovat yksinkertaisesti resurssit. Työntekijöitä toiminta sitoisi liian paljon sekä rahaa ei ole varattu tällaiseen toimintaan. Vuoden alusta liityimme peruspalvelukuntayhtymään, jossa on neljä kuntaa. Toiminta pitäisi järjestää kaikissa neljässä kunnassa, jotta perheet olisivat tasavertaisessa asemassa koko peruspalvelukuntayhtymän alueella.

LÄHTEET

- Bardy, M. 2002. Mistä vanhemmuus tehdään? Teoksessa L. Kolbe & K. Järvinen (toim.) Onks ketään kotona? Kasvatuksen suuntaa etsimässä. Helsinki: Tammi. 35-52.
- Haapio, S., Koski, K., Koski, P. & Paavilainen, R. 2009. Perhevalmennus. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa - erityispäivähoitolapsen mahdollisuus. Stakes Oppaita 58. Jyväskylän alueyksikkö
- Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen - erityisen tuen tarpeen kohtaaminen päivähoitossa. Tampere: Tammer-Paino Oy
- Isoherranen, K., Rekola, L. & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä - moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY.
- Jarasto, P. & Sinervo, N. 2001. Alle kouluikäisen maailma. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Juvakka, E. 2005. Riittävän hyvä riittää. Teoksessa: J. Syrjälä (toim.). Vahva vanhemmuus – paras tuki nuoren kasvuun. Väestöliitto. Helsinki: VL-Markkinointi Oy, 21-28.
- Kaimola, K. 2005. Koti terveen itsetunnon harjoittelukenttänä. Teoksessa J. Syrjälä Vahva vanhemmuus: paras tuki nuoren kasvuun. Helsinki: Väestöliitto, VL-Markkinointi, 11-20.
- Kaskela, M. & Kronqvist, E-L. 2007. Niin ainutlaatuinen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kekkonen, M. 2004. Vanhemmuutta etsimässä ja tukemassa - lapsiperheiden peruspalveluiden kehittäminen. Stakes. Oppaita 281.
- Kinnunen, U. & Mauno, S. 2002. Työ ja perhe-elämä vanhempien ja lasten näkökulmasta. Teoksessa A. Rönkä & U. Kinnunen (toim.). Perhe ja vanhemmuus - suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy. 99-118.

Kivimäki, R. 2003. Perhe tuli työelämään. Teoksessa Forsberg, H. (toim.) & Nätkin, R. Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Helsinki: Yliopistopaino, 186-201.

Kouvolainen, K. 2010. Mannerheim ja lapset. WWW-dokumentti. Luettavissa: <http://www.mll.fi/mll/historia/mannerheim/> Luettu 28.2.2010.

Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työ, perhe ja hyvinvointi. Teoksessa J. Lammi-Taskula, S. Karvonen & S. Ahlström (toim.). Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Helsinki: Yliopiston kirjapaino, 38-47.

Lämsä, A-L. 2009. Yhteiskunnan muutos ja elämän riskit. Teoksessa A-L, Lämsä (toim.). Mun on paha olla. Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 21-32.

Malinen, V. & Kumpula, S. 2005. Terve ja toimiva parisuhde –vanhemmuuden kivi- jalka. Teoksessa: J. Syrjälä (toim.) Vahva vanhemmuus –Paras tuki nuoren kasvuun. Väestöliitto. Helsinki: VL-Markkinointi Oy, 43-49.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2010. MLL vaikuttaa. WWW-dokumentti. Luettavissa: <http://www.mll.fi/mll/vaikuttaminen/> Luettu 28.2.2010.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2005. Tietoa MLL:sta. WWW-dokumentti. Luettavissa: <http://www.mll.fi/mll/> Luettu 28.2.2010.

Opetusministeriö 2007. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011. Opetusministeriön julkaisuja 2007:41. Helsinki: Yliopistopaino.

Paavola, A. 2004. Perhe keskiössä. Lastensuojelun keskusliitto. Helsinki: Gummeruksen kirjapaino Oy.

Pietiläinen, M. & Nikander, T. 2009. Lapsiperheissä 41% väestöstä. WWW-dokumentti. Luettavissa: www.stat.fi/til/perh/index.html Luettu 28.2.2010

Rönkä, A. & Kinnunen, U. (toim.) 2002. Perhe ja vanhemmuus - suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. 2009. Perhe-elämän paletti, vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Juva: WSOY.

Salo S. 2006. Kiintymyssuhteen merkitys elämänkaaren aikana. Teoksessa J. Sinkkonen (toim.). Pesästä lentoon - kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: Wsoy. 44-77.

Salmi, M. & Lammi – Taskula, J. 2004. Puhelin, mummo vai joustava työaika? Työn ja perheen yhdistämisen arkea. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy

Schmitt, F. 2006. Riittävän hyvä vanhemmuus. Teoksessa J. Sinkkonen (toim.). Pesästä lentoon - kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY. 298-325.

Sinkkonen, J. 1998. Yhdessä isän kanssa. Juva: WSOY.

Sosiaali- ja terveysministeriö. Lastenneuvola lapsiperheiden tukena – opas työntekijöille. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2004:14. WWW-dokumentti. Luetavissa: <http://pre20090115.stm.fi/pr1098955086116/passthru.pdf> Luettu 28.2.2010.

Syrjälä, L., Ahonen, S. & Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1995. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Rauma: Kirjapaino West Point Oy.

Tamminen, T. 2004. Olipa kerran lapsuus. Juva: WS Bookwell Oy

Uusimäki, M. 2005. Perhetyön monimuotoisuus. Teoksessa M. Airto, S. Helavirta J. Kurkinen, K. Loponen & M. Uusimäki. Preventteri - moniammatillinen yhteistyö lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. Pohjoissuomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisusarja 17. Oulu: Oulun kaupungin painatuskeskus. 169-198.

Vilen, M., Leppämäki, P. & Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY.

Vilen, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Siven, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2006. Lapsuus erityinen elämänvaihe. Porvoo: WSOY Oppimateriaalit Oy

Viljamaa, M-L. 2003. Neuvola tänään ja huomenna. vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Jyväskylä: ER-Paino Ky.

Vilka, H. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Tampere: Tammer-paino Oy.

Ängeslevä, H. 2010. Äidit ja isä tarvitsevat apua vanhemmuuteen. Sanomalehti Kaleva 21.1.2010, 6.

Opinnäytetyön suorittamiselle saatu lupa

Liite 1/1

Perusturvalautakunta

§ 9

28.01.2009

OPINNÄYTETYÖHÖN LIITTYVÄ YHTEISTYÖASIA

1278/2.21/2009

PETU § 9

Sosionomi-opiskelija Maarit Mykkänen on pyytänyt sosiaalitoimelta ideaa opinnäytetyöhönsä. Mykkänen on tulossa sosiaalitoimistoon perhetyöhön työharjoittelijaksi maalis-huhtikuussa 2009.

Opinnäytetyön aiheeksi on valittu ehkäisevään lastensuojeluun liittyvä yökylätoiminta, jonka tarkoituksena on yhteistyössä neuvolan, perhetyön, päivähoidon ja Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa järjestää ehkäisevän lastensuojelun piirissä oleville alle kuusi vuotiaalle lapsille yökylää perjantaista klo 17 lauantaihin klo 15.

Yökylätoiminta vastaa niiden perheiden tarpeisiin, joille ei voida niukkojen resurssien puitteissa järjestää sosiaalitoimen kautta tukiperhettä. Perheet valikoidaan yhdessä neuvolan ja perhetyön kanssa. Taloudellisia kuluja syntyy ruokakuluista arviolta 100-150 euroa. Työntekijät ovat vapaaehtoistyöntekijöitä ja opiskelijoita sekä mahdollisesti MLL:n kaitsijoita. Lisäksi mukana olisi kaupungin perhetyöntekijä.

Mykkänen pyytää, että kaupunki antaisi em. toimintaa varten käyttöön tilat päivähoidon yksiköstä, osallistuisi resursseihin antamalla vähintään yhden työntekijän työpanoksen ko. ajalle ja osallistuisi rahallisiin kuluihin pienellä panoksella

(näistä kuluista neuvotellaan vielä MLL:n kanssa) sekä että toimintaan osallistuvat vakuutettaisiin kaupungin toimesta.

Valmistelun esitys:

Puolletaan Maarit Mykkäsen suunnitelmaa yökyläkokeilun järjestämisestä ja esitetään perusturvalautakunnalle, että se osallistuisi toimintaan Mykkäsen esittämin resurssein (Kaija Jokela, Tiina Jauhiainen)

Ehdotus:

Perusturvajohtaja: Päätetään valmistelun esityksen mukaisesti.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

KUTSUKIRJE

LIITE 2/1

Hei!

Tervetuloa yökylään päiväkotikiukaan tiloihin perjantaina 24.4.09 klo 17.00. Kotiin lähdemme lauantaina 25.4.09 klo 14.00 mennessä. Kotiinlähtötilanteessa kysymme vanhempien mielipidettä tästä kokeilusta.

Yökylä järjestetään kokeiluna paikkakunnallamme ja on perheille ilmainen. Yökylän järjestämisessä on mukana neuvola, MLL sekä perhetyö.

Mukaan yökylään tarvitset ilmoittautumislomakkeen, vaihtovaatteita, sään mukaiset ulkoiluvaatteet, hammasharjasi sekä mahdollisen unilulun.

Yökylän aikana leikimme, askartelemme ja ulkoilemme. Ruokailemme perjantaina iltapalan, lauantaina aamupalan, lounaan ja välipalan. Ohjaajina toimivat Eeva, Maarit, Tiina, Marjo ja Aki.

Sitova ilmoittautuminen on ruokailujen takia viimeistään tiistaina 14.4.09. Lisätietoja antaa sekä ilmoittautumisia ottaa vastaan Maarit Mykkänen sekä Eeva Aulakoski.

PALAUTELOMAKE

LIITE 3/1

PALAUTEKYSELY YÖKYLÄSTÄ 24.-25.4.2009

Koetteko yökylä tapaisen toiminnan tarpeelliseksi?

Oliko yökylän tuonti- ja haku aika sopiva?

Mitä kehitettävää yökylässä olisi?

Olisitteko valmis maksamaan yökylästä? Mikä olisi mielestänne sopiva maksu?

Kuinka usein haluaisitte yökylää järjestettäväksi?

KIITOS PALAUTTEESTA!

